

EUROPSKA POVELJA O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

UVODNI DIO

Države članice Vijeća Europe, potpisnice ove Povelje:

Smatrajući da je cilj Vijeća Europe ozbiljnije što tješnje povezati svoje članice kako bi se očuvali i unapređivali ideali i načela koji pripadaju njihovoj zajedničkoj baštini,

Smatrajući da je jedan od načina ostvarivanja tog cilja i sporazumijevanje na području upravljanja,

Smatrajući da su lokalne jedinice jedan od glavnih temelja svakog demokratskog sustava,

Smatrajući da je pravo građana da sudjeluju u upravljanju javnim poslovima jedno od demokratskih načela koja su zajednička svim državama članicama Vijeća Europe,

Uvjerene da je ostvarivanje tog prava moguće najneposrednije na lokalnoj razini,

Uvjerene da postojanje lokalnih jedinica koje su stvarno odgovorne omogućuje upravu koja je i učinkovita i bliska građanima,

Svjesne da je obrana i snaženje lokalne samouprave u različitim europskim zemaljama važan doprinos izgradnji Europe utemeljene na načelima demokracije i decentralizacije vlasti,

Potvrđujući da ovo pretpostavlja postojanje lokalnih jedinica kojima je omogućeno da imaju demokratski oblikovana odlučujuća tijela i da se koriste širokim stupnjem samouprave što se tiče njihova djelokruga, sredstava za njegovo obavljanje i načina potrebnih da bi mogle ispuniti svrhu svog postojanja,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Stranke će smatrati da ih, na način i u mjeri predviđenima člankom 12. Povelje, obavezuju sljedeći članci ove Povelje:

I. DIO

Članak 2.

Ustavni i zakonski temelj lokalne samouprave

U unutarnjem zakonodavstvu i, koliko je to moguće, u ustavu prihvatit će se načelo lokalne samouprave.

Članak 3.

Koncepcija lokalne samouprave

1. Pod lokalnom samoupravom podrazumijeva se pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova.
2. Ovo će se pravo provoditi preko vijeća ili skupština sastavljenih od članova izabranih na slobodnim i neposrednim izborima, tajnim glasovanjem na temelju općeg i jednakog biračkog prava. Ova tijela mogu imati izvršna tijela koja su im odgovorna. Ova odredba se ne može ni na koji način smatrati ograničavajućom u odnosu na primjenu zborova građana, referendumima ili drugog oblika neposrednog sudjelovanja građana tamo gdje je to dopušteno zakonom.

Članak 4.

Djelokrug lokalne samouprave

1. Temeljne ovlasti i dužnosti lokalnih jedinica bit će određene ustavom ili zakonom. Ova odredba ne sprječava da, u skladu sa zakonom, lokalnim jedinicama budu dodijeljene ovlasti i dužnosti u specifične svrhe.
2. Jedinice lokalne samouprave imaju, u zakonskim okvirima, slobodu pokretati inicijativu o svakom pitanju ako nije isključeno iz njihove nadležnosti ili dodijeljeno nekoj drugoj vlasti.
3. Javne će se ovlasti obavljati tako da se preferira da pripadaju vlastima koje su najbliže građanima. Prilikom dodjele ovlasti nekoj drugoj vlasti mora se voditi računa o širini i prirodi zadaće i o zahtjevima učinkovitosti i ekonomičnosti.
4. Nadležnosti koje su povjerene lokalnim jedinicama moraju biti, u pravilu, potpune i cjelovite. Njihovo obavljanje ne smije biti onemogućeno ili ograničeno od neke druge središnje ili regionalne vlasti, osim kada to dopušta zakon.
5. U slučaju kada središnja ili regionalna vlast prenese ovlasti na lokalne jedinice, one će, koliko je to moguće, slobodno prilagoditi njihovu primjenu lokalnim uvjetima.
6. Lokalne jedinice će se, koliko je to moguće, pravovremeno, na odgovarajući način, pitati za mišljenje u postupku pripremanja i donošenja odluka koje ih se neposredno tiču.

Članak 5.

Zaštita područnih granica lokalnih jedinica

Prvi svakoj promjeni lokalnog područja prethodno će se tražiti mišljenje dotične lokalne jedinice, ukoliko je moguće referendumom tamo gdje to zakon dozvoljava.

Članak 6.

Prilagođavanje upravnog ustroja i sredstava zadaćama lokalnih jedinica

1. Ukoliko to nije u suprotnosti s općim odredbama utvrđenim zakonom, lokalne će jedinice same moći određivati svoj unutarnji upravni ustroj, kako bi ga prilagodile svojim osebujnim potrebama i učinile upravljanje što učinkovitijim.
2. Položaj zaposlenih u tijelima lokalnih jedinica treba omogućiti zapošljavanjem osoblja polazeći od načela kakvoće, sposobnosti i stručnosti. U tom cilju osigurat će se odgovarajući uvjeti za njihovo obrazovanje, nagrađivanje i napredovanje.

Članak 7.

Uvjeti obnašanja dužnosti na lokalnoj razini

1. Status izabranih lokalnih predstavnika mora osigurati slobodno obavljanje njihove funkcije.
2. Omogućit će se odgovarajuća financijska naknada troškova nastalih u obavljanju njihove funkcije kao i, kada je to potrebno, naknada za izgubljenu zaradu ili naknada za obavljen posao, uz odgovarajuće socijalno osiguranje.
3. Funkcije i aktivnosti koje su nespojive s mandatom izabranog lokalnog predstavnika mogu se utvrditi samo zakonom ili temeljnim pravnim načelima.

Članak 8.

Upravni nadzor akata lokalnih jedinica

1. Upravni nadzor nad lokalnim jedinicama može se obavljati samo u slučajevima i u oblicima predviđenim ustavom ili zakonom.
2. Upravni nadzor akata lokalnih jedinica u pravilu će imati svrhu samo osigurati poštovanje načela zakonitosti i ustavnosti. Upravni nadzor koji obavljaju vlasti višeg stupnja može, ipak, kad se radi o obavljanju ovlasti koje su prenesene na lokalne jedinice, obuhvatiti i nadzor nad svrsishodnošću.
3. Upravni nadzor nad lokalnim jedinicama mora se obavljati tako da se poštuje razmjernost između širine intervencije nadzorne vlasti i važnosti interesa koje se smjera štititi.

Članak 9.

Financijski izvori lokalnih jedinica

1. Lokalne će jedinice imati, u okviru državne gospodarske politike, pravo na odgovarajuće svoje prihode kojima će slobodno raspolagati u obavljanju svojih ovlasti.
2. Prihodi lokalnih jedinica moraju biti razmjerni njihovim ovlastima predviđenim ustavom i zakonom.

3. Najmanje dio prihoda lokalnih jedinica mora proizlaziti iz lokalnih poreza i naknada, čije stope, u granicama utvrđenim zakonom, same određuju.
4. Sustavi financiranja prihoda lokalnih jedinica moraju biti dovoljno raznoliki i evolutivni kako bi mogli slijediti, koliko je to praktički moguće, promjene stvarnih troškova obavljanja lokalnih ovlasti.
5. Zaštita financijski slabijih lokalnih jedinica traži prihvaćanje odgovarajućih postupaka ili mjera financijskog ujednačavanja u cilju ispravljanja učinaka nejednake diobe mogućih izvora financiranja, odnosno financijskog opterećenja što ga moraju podnositi. Takvim postupcima ili mjerama ne smije se sužavati slobodno odlučivanje lokalnih jedinica o pitanjima koja su u njihovom djelokrugu.
6. Od lokalnih će se jedinica, na odgovarajući način, tražiti mišljenja o tome kako će im se dodjeljivati preraspoređeni izvori financiranja.
7. Koliko je to moguće, subvencije lokalnim jedinicama neće biti namijenjene financiranju specifičnih projekata. Dodjelom tih sredstava neće se ugrožavati temeljna sloboda politike odlučivanja lokalnih jedinica u području njihovih vlastitih nadležnosti.
8. Kako bi se financirali njihovi troškovi investiranja, lokalne jedinice moraju imati, u skladu sa zakonom, pristup nacionalnom tržištu kapitala.

Članak 10.

Pravo udruživanja lokalnih jedinica

1. Lokalne jedinice imaju, u skladu sa zakonom, pravo da, u obavljanju svojih ovlasti, surađuju i udružuju se s drugim lokalnim jedinicama radi obavljanja poslova u zajedničkom interesu.
2. Svaka država mora priznati pravo lokalnim jedinicama da se udružuju radi zaštite i promicanja njihovih zajedničkih interesa i da pristupaju međunarodnom udruženju lokalnih jedinica.
3. Lokalne jedinice mogu, pod uvjetima koji se mogu predvidjeti zakonom, surađivati s lokalnim jedinicama drugih država.

Članak 11.

Pravna zaštita lokalne samouprave

Lokalne jedinice moraju imati pravo na odgovarajuće sredstvo sudske zaštite radi osiguranja slobodnog obavljanja svojih nadležnosti i poštovanja načela lokalne samouprave koja su utvrđena u ustavu ili unutarnjem zakonodavstvu.

II. DIO

Različite odredbe

Članak 12.

Preuzimanje obveza

1. Svaka se stranka obvezuje da će se smatrati vezanom s najmanje dvadeset odredbi (paragrafa) I. dijela Povelje, od kojih se najmanje deset mora izabrati među sljedećim odredbama (paragrafima):

- članak 2.,
- članak 3. stavci 1. i 2.,
- članak 4. stavci 1., 2. i 4.,
- članak 5.,
- članak 7. stavak 1.,
- članak 8. stavak 2.,
- članak 9. stavci 1., 2. i 3.,
- članak 10. stavak 1.,
- članak 11.

2. Svaka će ugovorna stranka, prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju, obavijestiti glavnog tajnika Vijeća Europe o odredbama (paragrafima) odabranim u skladu sa stavkom 1. ovoga članka.

3. Svaka stranka može naknadno, u bilo koje vrijeme, obavijestiti glavnog tajnika da će se smatrati vezanom i s drugim odredbama (paragrafima) ove Povelje koje prije toga nije prihvatila u skladu s uvjetima određenim stavkom 1. ovoga članka. Naknadno preuzimanje obveza smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije, prihvata ili odobrenja od stranke koja o tome obavijesti glavnog tajnika, a stupit će na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka razdoblja od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik primi ovakvu obavijest.

Članak 13.

Jedinice na koje se Povelja odnosi

Načela lokalne samouprave obuhvaćena u ovoj Povelji odnose se na sve vrste lokalnih jedinica koje postoje na području stranke. Svaka stranka može prilikom polaganja svoje isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju odrediti vrste lokalnih ili regionalnih jedinica na koje će ograničiti primjenu kruga odredbi Povelje ili koje smjera isključiti od primjene dotičnih odredbi. Ona, također, može uključiti i druge vrste lokalnih ili regionalnih jedinica pod primjenu odredbi Povelje tako da o tome naknadno obavijesti glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 14.

Dostava informacija

Svaka stranka dostavlja će glavnom tajniku Vijeća Europe sve važnije obavijesti u svezi sa zakonodavnim promjenama i drugim mjerama što će ih poduzimati radi usuglašavanja s odredbama ove Povelje.

III. DIO

Članak 15.

Potpisivanje, ratifikacija i stupanje na snagu

1. Ova Povelja bit će otvorena za potpisivanje državama članicama Vijeća Europe. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju bit će položene kod glavnog tajnika Vijeća Europe.
2. Ova će Povelja stupiti na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi po isteku razdoblja od tri mjeseca nakon dana na koji su države članice Vijeća Europe, u skladu s odredbama prethodnog stavka, izrazile pristanak da budu vezane Poveljom.
3. U slučaju kada bilo koja država članica naknadno izrazi pristanak da bude vezana Poveljom, ona će stupiti na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi po isteku tri mjeseca od dana polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju.

Članak 16.

Područni uglavak

1. Svaka država može u trenutku potpisivanja ili prilikom polaganja isprave o ratifikaciji, prihvatu, odobrenju ili pristupu, odrediti područje ili područja na koja će se odnositi ova Povelja.
2. Svaka država može, u bilo koje vrijeme, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Povelje na bilo koje svoje područje. Za to područje, Povelja će stupiti na snagu prvog dana mjeseca po isteku razdoblja od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik prihvati takvu izjavu.
3. Svaka izjava, sastavljena u skladu s prethodna dva stavka može, za svako u njoj navedeno područje, biti povučena posebnom obavijesti koja je dostavljena glavnom tajniku. Povlačenje će stupiti na snagu prvog dana mjeseca po isteku razdoblja od šest mjeseci od dana kad ga primi glavni tajnik.

Članak 17.

Otkazivanje

1. Svaka potpisnica može otkazati ovu Povelju u svakom trenutku po isteku razdoblja od 5 godina od dana kad je za tu državu Povelja stupila na snagu. Glavnom tajniku Vijeća Europe

potrebno je dostaviti izjavu s otkaznim rokom od šest mjeseci. Otkaz neće utjecati na važenje Povelje u odnosu na ostale stranke, pod uvjetom da ih ni u jednom trenutku ne bude manje od četiri.

2. Svaka stranka može, u skladu s odredbama prethodnog stavka, otkazati bilo koju odredbu (paragraf) I. dijela Povelje koju je prihvatila, pod uvjetom da ostane vezana brojem i vrstom odredaba (paragrafa) iz članka 12., stavka 1. Svaka stranka koja, otkazavši neku odredbu (paragraf), prestane ispunjavati zahtjeve članka 12. stavka 1., smatrat će se kao da je otkazala Povelju u cijelosti.

Članak 18.

Obavještanje

Glavni tajnik Vijeća Europe obavijestit će države članice Vijeća Europe o:

- a) svakom potpisu,
- b) polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju,
- c) svakom danu stupanja na snagu ove Povelje, u skladu sa člankom 15.,
- d) svakoj obavijesti primljenoj u svezi s primjenom odredbi članka 12., stavaka 2. i 3.,
- e) svakoj obavijesti primljenoj u svezi s primjenom odredbi članka 13.,
- f) svakom drugom aktu, obavijesti ili priopćenju koje se odnosi na ovu Povelju.

U potvrdu toga su potpisani, za to propisno ovlašteni, potpisali ovu Povelju.

Sastavljeno u Strasbourgu 15. listopada 1985. godine na engleskom i francuskom, s tim da su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom primjerku, koji će biti položen u arhiv Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavit će ovjerovljene prijepise svakoj državi članici Vijeća Europe.